

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

13. září 2017*

„Nesplnění povinnosti státem – Státní podpory – Rozhodnutí 2011/678/EU – Státní podpora ve prospěch financování testů prováděných za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) u skotu – Podpora neslučitelná s vnitřním trhem – Povinnost navrácení – Neprovedení“

Ve věci C-591/14,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě čl. 108 odst. 2 druhého pododstavce SFEU, podaná dne 19. prosince 2014,

Evropská komise, zastoupená J.-F. Brakelandem, B. Stromskym, S. Noëm a H. van Vlietem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Belgickému království, zastoupenému C. Pochet a L. Van den Broeck, jakož i J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci, ve spolupráci s L. Van den Hendem a J. Charlesem, avocats,

žalovanému,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda senátu, E. Juhász (zpravodaj), C. Vajda, K. Jürimäe a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: V. Giacobbo-Peyronnel, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 8. prosince 2016,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. března 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

Rozsudek

- 1 Evropská komise se svou žalobou domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Belgické království tím, že ve stanovených lhůtách nepřijalo všechna opatření nezbytná k tomu, aby příjemci státních podpor, které byly v čl. 1 odst. 3 a 4 rozhodnutí Komise 2011/678/EU ze dne 27. července 2011 o státní podpoře ve prospěch financování testů prováděných za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) u skotu, kterou provedla Belgie [Státní podpora C 44/08 (dříve NN 45/04)] (Úř. věst. 2011, L 274, s. 36) (dále jen „sporné rozhodnutí“), prohlášeny za protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, podpory vrátili, a tím, že ve stanovené lhůtě neinformovalo Komisi o opatřeních, jež přijalo k dosažení souladu s tímto rozhodnutím, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU a z článků 2 až 4 uvedeného rozhodnutí.

Právní rámec

Narizení (ES) č. 659/1999

- 2 Článek 14 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), nadepsaný „Navrácení podpory“, stanoví:

„1. Je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotýčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil (dále jen „rozhodnutí o navrácení“). Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva [Unie].

2. Podpora, která má být navrácena podle rozhodnutí o navrácení, zahrnuje úroky v přiměřené výši stanovené Komisí. Úroky jsou splatné od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího navrácení.

3. Aniž je dotčen příkaz Soudního dvora [Evropské unie] podle článku [278 SFEU], navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotýčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise. Aniž je dotčeno právo [Unie], učiní za tímto účelem a v případě řízení před vnitrostátními soudy dotýčné členské státy všechny nezbytné kroky v rámci jejich právních řádů, včetně dočasných opatření.“

Pokyny TSE

- 3 Komise Evropských společenství přijala v roce 2002 pokyny Společenství týkající se státních podpor na testy TSE, uhynulá zvířata a jateční odpad (Úř. věst. 2002, C 324, s. 2) (dále jen „pokyny TSE“) (*citace z uvedených pokynů použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem*). Body 23 až 25 těchto pokynů uvádějí:

„23. S cílem podpořit přijetí opatření k ochraně zdraví zvířat a lidí se Komise rozhodla, že bude nadále povolovat státní podpory pokrývající až 100 % nákladů spojených s testy TSE v souladu se zásadami uvedenými v bodě 11.4 zemědělských pokynů.

24. U povinného testování skotu, poraženého k lidské spotřebě, na BSE však nesmí s účinností od 1. ledna 2003 celkové přímé a nepřímé veřejné podpory, včetně plateb Společenství, překročit celkem 40 eur za test. Povinnost testování se může zakládat na právních předpisech Společenství nebo vnitrostátních právních předpisech. Tato částka představuje celkové náklady na testování, včetně testovacího materiálu, odběru vzorků, přepravy, testů, skladování a likvidace vzorků. Tato částka může být v budoucnu snížena, pokud klesnou náklady související s testy.

25. Státní podpora na výdaje související s testy TSE se vyplácí hospodářskému subjektu, u kterého musí být odebrány vzorky k testování. Pro usnadnění správy takových státních podpor se však může podpora namísto toho vyplácet laboratoři, za podmínky, že bude moci být prokázáno, že se celá částka státní podpory předá hospodářskému subjektu. Státní podpora, kterou přímo nebo nepřímo přijal hospodářský subjekt, u něhož musí být odebrány vzorky k testování, se musí odrazit v odpovídajícím snížení cen požadovaných tímto hospodářským subjektem.“

Skutečnosti předcházející sporu a sporné rozhodnutí

- 4 V letech 2001 až 2006 neslo Belgické království veškeré náklady na testy prováděné za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií u skotu nebo (dále jen „testy BSE“) nebo jejich část.
- 5 V období od 1. ledna 2001 do 31. prosince 2001 byly náklady na testy BSE v plné výši financovány ministerstvem financí.
- 6 Od 1. ledna 2002 do 30. června 2004 byly náklady na provádění těchto testů předběžně financovány Bureau d'intervention et de restitution belge (Belgický intervenční a restituční úřad) (BIRB), federální veřejnoprávní institucí s právní subjektivitou.
- 7 Od 1. července 2004 do 30. listopadu 2004 byly testy BSE financovány Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire (federální agentura pro bezpečnost potravinového řetězce) (AFSCA), federální veřejnoprávní institucí s právní subjektivitou.
- 8 Komise poté, co obdržela stížnosti, zaslala dne 27. ledna 2004 Belgickému království žádost o informace týkající se financování testů BSE. Belgické orgány odpověděly na tuto žádost 6. února 2004 a 14. května 2004.
- 9 Dopisem ze dne 23. ledna 2004 oznámilo Belgické království podporu určenou k pokrytí nákladů na zjišťování BSE u zvířat. Cílem tohoto opatření bylo předběžné financování nákladů na testy BSE, jejichž částka měla být později vrácena prostřednictvím parafiskálních poplatků. Podle vysvětlení poskytnutých Belgickým královstvím byl oznámený mechanismus financování jen úpravou návrhu královského nařízení, jež bylo v roce 2001 schváleno Komisí, avšak nebylo provedeno. Vzhledem k tomu, že oznámené opatření již bylo prováděno, bylo zapsáno do registru neoznámených podpor pod číslem NN 45/04.
- 10 Dne 16. září 2004 oznámily belgické orgány nový návrh královského nařízení, který byl později přijat jako královské nařízení ze dne 15. října 2004 o financování zjišťování přenosných spongiformních encefalopatií u zvířat (*Moniteur belge* ze dne 8. listopadu 2004, s. 75290). Toto nařízení stanovilo systém náhrad ve výši 10,70 eura za každý kus skotu určený k porážce.
- 11 Dopisem ze dne 26. listopadu 2008 informovala Komise Belgické království o rozhodnutí zahájit řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU.
- 12 V bodě 121 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise uvedla, že Belgické království v období od 1. ledna 2003 do 30. června 2004 překročilo maximální částku podpory povolenou v rámci financování testů BSE, jež byla v pokynech TSE stanovena na 40 eur za test. Komise upřesnila, že částka podpor, která překročila povolenou maximální částku, byla ohodnocena na 6 619 810,74 eura.
- 13 V bodě 92 odůvodnění tohoto rozhodnutí totiž Komise uvedla, že „[...] opatření financovaná prostřednictvím státních zdrojů, včetně příspěvků, představují selektivní výhodu pro zemědělce, jatka a další subjekty, které zpracovávají, prodávají či nakládají s výrobky ze skotu, na něž se vztahuje povinnost testování BSE podle platných právních předpisů, jelikož snižují náklady, které tyto subjekty

nesou. Tyto výhody nejsou poskytovány prostřednictvím přímých plateb, ale převzetím nákladů na testy BSE veřejnými orgány, které přímo hradí náklady na testy laboratořím, které tyto testy provádějí na žádost jatek a náklady fakturují agentuře AFSCA“.

- 14 V bodech 99 a 100 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise uvedla, že financování testů BSE prostřednictvím příspěvků představuje výhodu financovanou ze státních zdrojů ve prospěch zemědělců, jatek a dalších subjektů, které zpracovávají, prodávají či nakládají s výrobky ze skotu, na něž se vztahuje povinnost testování BSE stanovená platnými právními předpisy, a že tato výhoda spadá do působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU. Poté, co tento orgán uvedl, že mu Belgické království tyto podpory neoznámilo, měl za to, že uvedené podpory jsou protiprávní.
- 15 V bodech 126 až 128 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise posoudila ve vztahu k podporám vyplaceným mezi 1. lednem 2003 a 30. červnem 2004 systém navracení podpor prostřednictvím příspěvků vybraných v rámci financování AFSCA, který navrhovalo Belgické království, podle něhož byla důvodem tohoto globálního přístupu skutečnost, že v praxi bylo obtížné uskutečnit individuální navracení těchto podpor.
- 16 V bodě 129 odůvodnění sporného rozhodnutí Komise zdůraznila, že systém navracení podpor, který Belgické království zavedlo, není v souladu s požadavky v oblasti navracení podpor, které jsou protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, jelikož v rozporu s ustálenou judikaturou Soudního dvora neukládá skutečnému příjemci těchto podpor povinnost, aby sám tuto výhodu, kterou měl na trhu ve srovnání se svými konkurenty, navrátil.
- 17 S ohledem na výše uvedené Komise ve sporném rozhodnutí, oznámeném Belgickému království dne 28. července 2011, rozhodla takto:

„Článek 1

1. Opatření financovaná prostřednictvím náhrad nepředstavují podporu.
2. Financování testů BSE prostřednictvím státních zdrojů představuje podporu slučitelnou s vnitřním trhem poskytovanou ve prospěch zemědělců, jatek a dalších subjektů, které zpracovávají, prodávají, uvádějí na trh či nakládají s produkty ze skotu, na něž se vztahuje povinnost testování BSE, v období od 1. ledna 2001 do 31. prosince 2002 a v období od 1. července 2004 do 31. prosince 2005.
3. Financování testů BSE prostřednictvím státních zdrojů v období od 1. ledna 2003 do 30. června 2004 představuje podporu slučitelnou s vnitřním trhem poskytovanou ve prospěch zemědělců, jatek a dalších subjektů, které zpracovávají, prodávají, uvádějí na trh či nakládají s produkty ze skotu, na něž se vztahuje povinnost testování BSE, pokud jde o částky nižší než 40 eur za test. Částky vyšší než 40 eur za test jsou neslučitelné s vnitřním trhem a musí být navraceny, s výjimkou podpor poskytnutých na zvláštní projekty, které v době, kdy byly tyto podpory poskytnuty, splňovaly všechny podmínky stanovené v použitelném nařízení *de minimis*.
4. Belgie v období od 1. ledna 2001 do 30. června 2004 protiprávně provedla podporu určenou k financování testů BSE v rozporu s čl. 108 odst. 3 SFEU.

Článek 2

1. Belgie učiní nezbytné kroky, aby zpětně získala od příjemců protiprávní a neslučitelné podpory uvedené v čl. 1 odst. 3 a 4.
2. Podpory, které mají být navraceny, zahrnují úroky za období ode dne, kdy byly dány příjemci k dispozici, do dne jejich navracení.

3. Výše úroků bude vypočtena jako složený úrok v souladu s ustanoveními kapitoly V nařízení [Komise] (ES) č. 794/2004 [ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999 (Úř. věst. 2004, L 140, s. 1)].

4. Navrácení podpor proběhne neprodleně a v souladu s postupy vnitrostátního práva za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon tohoto rozhodnutí.

Článek 3

Vrácení podpory uvedené v čl. 1 odst. 3 a 4 bude okamžité a účinné.

Belgie zajistí, aby toto rozhodnutí bylo provedeno během čtyř měsíců ode dne jeho zveřejnění.

Článek 4

1. Do dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí předá Belgie Komisi tyto informace:

- a) seznam příjemců, kteří obdrželi podporu uvedenou v čl. 1 odst. 3 a 4, a celkovou částku podpory, kterou každý z nich obdržel;
- b) celkovou částku (jistinu a úrok), kterou mají příjemci navrátit;
- c) podrobný popis opatření, která již byla přijata nebo která jsou plánována pro splnění tohoto rozhodnutí;
- d) doklady prokazující, že příjemcům bylo nařízeno podporu navrátit.

2. Belgie informuje Komisi o dosaženém pokroku na základě vnitrostátních opatření přijatých k provedení tohoto rozhodnutí, a to dokud nebude podpora uvedená v čl. 1 odst. 3 a 4 zcela navrácena.

3. Po uplynutí období dvou měsíců uvedeného v odstavci 1 předloží Belgie na požádání Komise zprávu týkající se již přijatých a plánovaných opatření pro dosažení souladu s tímto rozhodnutím. Tato zpráva rovněž poskytne podrobné informace o částkách podpory a úrocích, které již příjemci navrátili.

Článek 5

Toto rozhodnutí je určeno Belgickému království.“

Postup před zahájením soudního řízení

- 18 Dne 27. září 2011 oznámilo Belgické království Komisi svůj nesouhlas se sporným rozhodnutím.
- 19 Za tímto účelem nejprve uvedlo, že trvá na tom, že financování nákladů na testování BSE státem není státní podporou, jelikož „neexistuje žádné unijní pravidlo, které by ukládalo členským státům povinnost zcela nebo částečně získat zpět náklady vynaložené na testy BSE od hospodářských subjektů, a zvláště od subjektů, které působí v zemědělském odvětví“. Poté Belgické království zdůraznilo význam šetření, které orgány pro hospodářskou soutěž vedly ohledně podezření z protisoutěžních praktik laboratoří v souvislosti s testy BSE.
- 20 Pokud jde o výkon sporného rozhodnutí, Belgické království tvrdilo, že s ohledem na velký okruh osob, které byly určeny článkem 1 sporného rozhodnutí jako příjemci podpor protiprávních a neslučitelných s vnitřním trhem, a sice zemědělci, jatka a další subjekty, které zpracovávají, prodávají, uvádějí na trh či

nakládají s produkty ze skotu, na něž se vztahuje povinnost testování BSE, „nelze určit objektivní souvislost mezi zvířetem původně testovaným na [BSE] a příjemci ve všech fázích až do prodeje konečného výrobku“.

- 21 Belgické království konečně uvedlo, že v každém případě k tomu, aby bylo možné konstatovat, že v souladu s pravidlem *de minimis* není třeba navrátit podpory, stačí rovnoměrně rozdělit částku uvedených podpor mezi šest dotčených odvětví (chovatelé, prodejci živých zvířat, jatka, výroba a zpracování produktů, velkoobchod, maloobchod) a vydělit ji počtem hospodářských subjektů působících v těchto odvětvích.
- 22 Dne 18. července 2012 Komise sdělila Belgickému království, že příjemcem podpory je „subjekt, na něž se vztahuje povinnost testování BSE a jemuž jatka vyúčtují náhradu nákladů na testování BSE“ a je na tomto členském státě, aby „ověřil, zda v dotčeném období příjemci individuálně přijali z důvodu testu BSE prováděného na jejich skotu neslučitelnou podporu ([a sice] vyšší než 40 eur) překračující hodnotu *de minimis*“. Komise v tomto ohledu navrhla metodu výpočtu spočívající – za předpokladu, že nebyly poskytnuty jiné podpory – ve vydělení částky *de minimis* částkou překračující prahovou hodnotu 40 eur za provedený test, aby byl nakonec získán konečný počet testů BSE na hospodářský subjekt, od kterého podpora překročila povolené prahové hodnoty.
- 23 Po výměně několika dopisů týkajících se zvláště metody výpočtu za účelem určení částek podpor, které mají být navráceny, se Komise, která měla za to, že Belgické království nepřijalo opatření nezbytná k dosažení souladu se sporným rozhodnutím, rozhodla podat projednávanou žalobu návrhem ze dne 19. prosince 2014.
- 24 Po podání této žaloby zamítl Tribunál Evropské unie rozsudkem ze dne 25. března 2015, *Belgie v. Komise* (T-538/11, EU:T:2015:188), žalobu na neplatnost, kterou předtím podalo Belgické království proti spornému rozhodnutí. Soudní dvůr zamítl rozsudkem ze dne 30. června 2016, *Belgie v. Komise* (C-270/15 P, EU:C:2016:489), kasační opravný prostředek, který podalo Belgické království proti tomuto rozsudku Tribunálu.

K žalobě

Argumentace účastníků řízení

- 25 Komise uvádí, že nedošlo k žádnému navrácení dotčených podpor ve lhůtě čtyř měsíců po oznámení sporného rozhodnutí, tj. nejpozději do 28. listopadu 2011, přičemž Belgické království nepředložilo žádný důkaz o tom, že je pro něj absolutně nemožné vykonat toto rozhodnutí.
- 26 Komise v tomto ohledu tvrdí, že ačkoli Belgické království tvrdí opak, sporné rozhodnutí umožňuje určit příjemce podpor, které jsou protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem. Toto rozhodnutí se totiž netýká souhrnně zemědělců, jatek a dalších subjektů, které zpracovávají, prodávají, uvádějí na trh či nakládají s produkty ze skotu, nýbrž konkrétně uvádí, že z těchto osob jsou příjemci uvedených podpor ty osoby, na něž se vztahuje povinnost testování BSE a jimž příjem uvedených podpor umožnil snížit své provozní náklady.
- 27 Skutečnými příjemci podpor, které jsou protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, tedy ve většině případů, nejsou-li dány žádné zvláštní okolnosti, byli primární producenti, ale za jiných okolností jimi mohla být jatka případně subjekt, který zpracoval zvíře nebo nakládal s ním, či subjekt, který prodal produkty ze skotu nebo je uvedl na trh.

- 28 Tento orgán dodává, že v průběhu výměny korespondence s Belgickým královstvím neustále navrhoval praktické a uskutečnitelné metody provádění sporného rozhodnutí a – ačkoli tento stát tvrdí opak – nikdy nezměnil svůj postoj, pokud jde o osoby, které by ve smyslu tohoto rozhodnutí měly být považovány za příjemce podpor prohlášených za protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem.
- 29 Zdůrazňuje, že se Belgické království nemůže dovolávat nařízení *de minimis*, jelikož neurčilo individuální příjemce podpor, a tudíž nemůže prokázat, že kumulování těchto podpor skutečně nepřekročilo hranici povolenou v uvedených nařízeních a byly splněny všechny další podmínky stanovené v těchto nařízeních.
- 30 Komise dodává, že Belgické království se neprávem dovolává absolutní nemožnosti vykonat sporné rozhodnutí a neprávem tvrdí, že v průběhu celého řízení bylo velmi loajální, když se tento stát neustále bránil výkonu sporného rozhodnutí na základě argumentace, která s ním byla v rozporu.
- 31 Belgické království zaprvé odpovídá, že financování testů BSE nemůže být kvalifikováno jako státní podpora, neboť povinnost provádět tyto testy má svůj základ v ochraně veřejného zdraví, a nemůže být tudíž považováno za zátěž, kterou obvykle nese podnik.
- 32 Zadruhé tvrdí, že existuje přiměřená jistota, že prahové hodnoty *de minimis* nebyly překročeny, takže se vůbec nedopustilo nesplnění povinností vyplývajících ze sporného rozhodnutí. Za tímto účelem členský stát uvádí, že jelikož je BSE nemocí, která se týká celého potravinového řetězce, od fáze produkce až po fázi prodeje konečného výrobku, nelze určit objektivní souvislost mezi testovaným zvířetem a jednotlivými příjemci ve všech fázích výrobního procesu a procesu prodeje konečného výrobku. Uvedený členský stát uvádí, že v souladu se sporným rozhodnutím, zejména s jeho bodem 92 odůvodnění, z tohoto důvodu vždy tvrdil, že by náklady na testy BSE měly být přeneseny na šest hospodářských odvětví zasazených problematikou hovězího masa, tím spíše že kdyby byla podpora, která má být navracena, rozložena na tato odvětvím rovným dílem, byla by průměrná částka výhody na příjemce a odvětví výrazně pod prahovými hodnotami *de minimis*, takže není přiměřené vyžadovat po státu, aby činil zvláště náročné úkony, které jsou podle všeho zbytečné.
- 33 Belgické království dodává, že by v každém případě bylo možné ověřit, zda prahové hodnoty *de minimis* byly překročeny ve vztahu ke každému z příjemců podpory jen za podmínky, že by sporné rozhodnutí umožňovalo skutečně určit uvedené příjemce, čemuž tak ve věci v původním řízení není.
- 34 K tomu tvrdí, že sporné rozhodnutí se vyznačuje nesoudržnostmi, které neumožňují prokázat, zda má protiprávní a neslučitelné podpory navrátit jen vlastníci zvířete nebo všechny hospodářské subjekty působící v odvětvích určených v tomto rozhodnutí. Tyto nesoudržnosti s sebou podle tohoto státu nesou, že uvedené rozhodnutí by mělo být považováno za právně nicotné nebo nevykonatelné rozhodnutí.
- 35 Tento členský stát v tomto ohledu tvrdí, že mu nelze vyčítat, že loajálně nespolupracoval s Komisí, neboť jedině přijetí globální metody, kterou doporučoval pro výkon sporného rozhodnutí, umožňovalo takový výkon, což Komise, která neustále měnila svá vysvětlení ohledně určení podpor, které jsou protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, nedovolila.

Závěry Soudního dvora

- 36 Úvodem je třeba uvést – v souladu s tím, co uvedl generální advokát v bodě 55 svého stanoviska – že Belgické království nezpochybnuje, že finanční prostředky kvalifikované jako podpora v souladu s čl. 1 odst. 3 a 4 sporného rozhodnutí, nebyly vůbec vráceny ani že informace uvedené v článku 4 tohoto rozhodnutí nebyly sděleny Komisi ve stanovených lhůtách.

- 37 Je tudíž třeba posoudit důvody na obranu, které Belgické království uplatňuje k odůvodnění skutečnosti, že nevykonalo toto rozhodnutí.
- 38 V tomto ohledu je třeba uvést, že s výjimkou případů, ve kterých je rozhodnutí o navrácení podpory zrušeno podle článku 263 SFEU, jsou jedinými důvody, kterých by se členský stát mohl dovolávat na obranu proti žalobě pro nesplnění povinnosti podané Komisí na základě čl. 108 odst. 2 SFEU, důvody, jež vycházejí z absolutní nemožnosti vykonat rozhodnutí, které je mu určeno (viz rozsudek ze dne 9. července 2015, Komise v. Francie, C-63/14, EU:C:2015:458, bod 48 a citovaná judikatura), nebo z právní nicotnosti rozhodnutí o navrácení, jejímž předpokladem je, že uvedené rozhodnutí je stiženo zvláště závažnými a zjevnými vadami (v tomto smyslu viz zejména rozsudky ze dne 10. října 2013, Komise v. Itálie, C-353/12, nezveřejněný, EU:C:2013:651, bod 43, a ze dne 22. března 2001, Komise v. Francie, C-261/99, EU:C:2001:179, bod 19).
- 39 Pokud jde o argument vycházející z nesprávné kvalifikace financování testů BSE jako státních podpor, stačí konstatovat, že tento argument ve skutečnosti zpochybňuje samotnou existenci státní podpory, a tudíž platnost sporného rozhodnutí, avšak není tvrzeno, že toto rozhodnutí je právně nicotné. Uvedený argument tedy může být uplatňován jen v procesním rámci řízení o žalobě pro nesplnění povinnosti, který vymezuje článek 263 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 12. února 2015, Komise v. Francie, C-37/14, nezveřejněný, EU:C:2015:90, bod 77 a citovaná judikatura).
- 40 V každém případě je třeba uvést, že tentýž argument již byl zkoumán a zamítnut v bodech 79 až 81 rozsudku ze dne 25. března 2015, Belgie v. Komise (T-538/11, EU:T:2015:188), kterým Tribunál zamítl žalobu na neplatnost podanou Belgickým královstvím proti spornému rozhodnutí, přičemž tento rozsudek potvrdil Soudní dvůr v rozsudku ze dne 30. června 2016, Belgie v. Komise (C-270/15 P, EU:C:2016:489).
- 41 Z výše uvedeného vyplývá, že argument vycházející z nesprávné kvalifikace financování testů BSE jako státních podpor je nepřipustný.
- 42 Pokud jde o argument Belgického království, že sporné rozhodnutí je právně nicotné, vznesený pro případ, že by dotčenou podporu museli navrátit výhradně zemědělci, je třeba uvést, že jak v bodech 90, 92 a 99 odůvodnění, tak v čl. 1 odst. 3 určuje toto rozhodnutí jako příjemce podpor ty, kteří nesli náklady na provádění povinného testu BSE.
- 43 Z toho vyplývá, že i když sporné rozhodnutí neurčilo konkrétně příjemce podle určitého odvětví nebo jiných objektivních charakteristik než těch, které jsou uvedeny v předchozím bodě, umožňovalo určit příjemce podpor, které byly protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, aniž omezovalo tyto příjemce jen na zemědělce. Toto rozhodnutí nemůže být tudíž považováno za právně nicotné.
- 44 Pokud jde o argument vycházející z obtíží spojených s určením skutečných příjemců dotčené podpory, vznesený pro případ, že povinnost navrátit tuto podporu by nebyla omezena jen na zemědělce, je třeba připomenout, že obava z interních obtíží, i nepřekonatelných, spojených zejména s ověřováním situace každého dotčeného podniku ve vztahu k navrácení protiprávních podpor nebo s rozsáhlým rozšířením režimu podpor do vnitrostátní výrobní struktury, nemůže odůvodnit skutečnost, že členský stát nesplní povinnosti, které pro něj vyplývají z unijního práva (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. dubna 2004, Komise v. Itálie, C-99/02, EU:C:2004:207, body 22 a 23, jakož i citovaná judikatura).
- 45 Belgické království přitom v projednávaném případě neprokázalo, že v praxi nemohlo určit skutečné příjemce dotčené podpory. Mohlo se totiž obrátit například na laboratoře nebo hospodářské subjekty, u nichž byly odebrány vzorky k testování BSE, tj. entity uvedené v bodě 25 pokynů TSE, aby určilo další hospodářské subjekty, na které byla uvedená podpora přenesena.

- 46 Co se týče argumentu vycházejícího z nepřekročení prahových hodnot *de minimis*, je třeba připomenout, že pro účely určení příjemce státní podpory je třeba určit podniky, které tuto podporu skutečně využily (rozsudky ze dne 3. července 2003, *Belgie v. Komise*, C-457/00, EU:C:2003:387, bod 55, jakož i ze dne 21. prosince 2016, *Komise v. Aer Lingus a Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P a C-165/15 P, EU:C:2016:990, bod 90 a citovaná judikatura). Tato judikatura vylučuje možnost výpočtu výše podpory, která má být navrácena, tím způsobem, že celková částka těchto podpor bude rovným dílem rozdělena mezi hospodářská odvětví určená v sporném rozhodnutí, jak navrhuje Belgické království za účelem prokázání nepřekročení prahových hodnot *de minimis*.
- 47 Podle judikatury Soudního dvora ostatně platí, že i když je na Komisi, aby prokázala existenci tvrzeného nesplnění povinnosti navrátit podporu tím, že předloží nezbytné důkazy o tom, že ověřila existenci tohoto nesplnění, aniž se může opřít o jakoukoli domněnku, je naproti tomu na členském státě, aby v případě, že bylo prokázáno, že všechny dotčené podpory nebo jejich část nebyly navráceny, odůvodnil, proč toto navrácení nebylo od některých příjemců vyžadováno (rozsudek ze dne 12. února 2015, *Komise v. Francie*, C-37/14, nezveřejněný, EU:C:2015:90, bod 71). Kromě metody výpočtu, kterou vylučuje judikatura citovaná v předchozím bodě, neuvádí belgická vláda žádný přesný a konkrétní údaj umožňující mít za to, že prahové hodnoty *de minimis* jsou u dotčených příjemců dodrženy.
- 48 Vzhledem ke všem předcházejícím úvahám je třeba konstatovat, že Belgické království tím, že nepřijalo všechna opatření nezbytná k tomu, aby příjemci navrátili státní podpory, které byly v čl. 1 odst. 3 a 4 sporného rozhodnutí prohlášeny za protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, a tím, že neinformovalo Komisi o opatřeních přijatých k dosažení souladu s tímto rozhodnutím, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU a z článků 2 až 4 uvedeného rozhodnutí.

K nákladům řízení

- 49 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala uložení náhrady nákladů řízení Belgickému království a Belgické království nemělo úspěch ve věci, je namístež mu uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) **Belgické království tím, že nepřijalo všechna opatření nezbytná k tomu, aby příjemci navrátili státní podpory, které byly v čl. 1 odst. 3 a 4 rozhodnutí Komise 2011/678/EU ze dne 27. července 2011 o státní podpoře ve prospěch financování testů prováděných za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) u skotu, kterou provedla Belgie [Státní podpora C 44/08 (dříve NN 45/04)], prohlášeny za protiprávní a neslučitelné s vnitřním trhem, a tím, že neinformovalo Evropskou komisi o opatřeních přijatých k dosažení souladu s tímto rozhodnutím, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 288 čtvrtého pododstavce SFEU a z článků 2 až 4 uvedeného rozhodnutí.**
- 2) **Belgickému království se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.